

Seat No.

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-I Examination: March/April-2023
Sanskrit (Compulsory) Paper-III
SANC23: Darshan (New Pattern 2022)

Day and Date: Thursday, 04/05/2023

Total Marks: 60

Time: 10.30 AM To 12.30 PM

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 प्रयोगसमवेतार्थस्मारका.....|
अ) मन्त्राः ब) नामधेय क) विधिः ड) अर्थवाद
- 2 अर्थसङ्ग्रहानुसारम् आख्यातेन किमुच्यते ?
अ) कर्ता ब) भावना क) कर्म ड) करणम्
- 3 अर्थसङ्ग्रहानुसारं 'आर्थीभावना' इत्यनेन कः अभिप्रायः ?
अ) अपौरुषेयवाक्यम् ब) पुरुषप्रवृत्त्यनुकूलो भावयितुर्व्यापारविशेषः
क) समभिव्यवहारः ड) प्रयोजनेच्छाजनितक्रियाविषयव्यापारः
- 4चे प्रयोजन अनर्थकहेतुक्रियानिवृत्तिजनकत्व हे आहे.
अ) विधि ब) मंत्रा क) निषेधा ड) अर्थवादा
- 5 'वेदप्रतिपाद्यः प्रयोजनवदर्थो धर्मः' इति धर्मलक्षणे लौगाक्षिभास्करेण 'अर्थ' पदोपादानं किमर्थम् ?
अ) भोजनादावतिव्याप्तिवारणाय ब) हस्तप्रक्षालनादावतिव्याप्तिवारणाय
क) स्वर्गादिप्रयोजनेऽतिव्याप्तिवारणाय ड) श्येनयागादावतिव्याप्तिवारणाय
- 6 इति वैदिक्या समाख्या |
अ) होतृचमसः ब) आध्वर्यव क) उपाकरणादि ड) यौगिक
- 7फलस्वाम्यबोधको विधिः अधिकारविधिः |
अ) अर्थजन्य ब) काम्यजन्य क) अपूर्व ड) कर्मजन्य
- 8 ज्योतिष्टोमामध्येदिवशी अग्निषोमीय पशुयागाचे हवन केले.
अ) सवनीय ब) औपवसथ्य क) अवभृथ ड) अमावस्या
- 9 यागादिरेव धर्मः इति.....कथयति |
अ) लौगाक्षिभास्करः ब) केशवमिश्रः क) ईश्वरकृष्णः ड) कपिलः
- 10 स्वर्गाच्या प्राप्तीसाठी पुढीलपैकी.....हा यज्ञ केला जातो.
अ) अश्वमेध ब) अग्निष्टोम क) ज्योतिष्टोम ड) सर्वमेध

- 11 उभयोश्च युगपत्प्राप्तावितरव्यावृत्तिपरो विधि:.....|
अ) अर्थवाद ब) श्रुति क) मन्त्र ड) परिसंख्या
- 12 वेदाचा दुसरा भाग.....हा आहे.
अ) मंत्र ब) विधि क) निषेध ड) अर्थवाद
- 13 नखविदलन हा विधीया क्रियेचा भाग आहे.
अ) दर्शपूर्णमास याग ब) अग्निहोत्र क) पशुयाग ड) वैतुष्य
- 14 प्राशस्त्य- निन्दा-अन्यतरपरं वाक्यं|
अ) निषेधः ब) अर्थवादः क) नामधेय ड) श्रुति
- 15 तत्प्राप्तिरहितार्थबोधकोऽर्थवादो.....|
अ) अनुवादः ब) गुणवादः क) भूतार्थवादः ड) अर्थवादः

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 आर्थी भावना
- 2 शाब्दी भावनेचे प्रकार
- 3 विनियोगविधिबोधिताङ्गानि
- 4 द्विविध अर्थवाद

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 प्रकरण ग्रन्थ म्हणजे काय? सोदाहरण स्पष्ट करा?
- 2 निषेध मीमांसा थोडक्यात वर्णन करा?
- 3 समाख्येचे निरूपण करा?
- 4 निषेध मीमांसेतील बाधक संकल्पना समजावून सांगा?

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 अर्थसंग्रहातील प्रमाणांचे उत्तरोत्तर दौर्बल्य सविस्तर स्पष्ट करा .
- 2 अर्थवाद संकल्पनेवर सविस्तर निबंध लिहा?

Model Answer Paper

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-I Examination: March/April-2023

Sanskrit (Compulsory) Paper-III

SANC23: Darshan (New Pattern 2022)

Day and Date: Thursday, 04/05/2023

Total Marks: 60

Time: 10.30 AM To 12.30 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 प्रयोगसमवेतार्थस्मारका.....|

अ) मन्त्राः ब) नामधेय क) विधिः ड) अर्थवाद

Option 1

2 अर्थसङ्ग्रहानुसारम् आख्यातेन किमुच्यते ?

अ) कर्ता ब) भावना क) कर्म ड) करणम्

Option 2

- 3 अर्थसङ्ग्रहानुसारं 'आर्थीभावना' इत्यनेन कः अभिप्रायः ?
 अ) अपौरुषेयवाक्यम् ब) पुरुषप्रवृत्त्यनुकूलो भावयितुर्व्यापारविशेषः
 क) समभिव्यवहारः ड) प्रयोजनेच्छाजनितक्रियाविषयव्यापारः
- Option 4
 4चे प्रयोजन अनर्थकहेतुक्रियानिवृत्तिजनकत्व हे आहे.
 अ) विधि ब) मंत्रा क) निषेधा ड) अर्थवादा
- Option 1
 5 'वेदप्रतिपाद्यः प्रयोजनवदर्थो धर्मः' इति धर्मलक्षणे लौगाक्षिभास्करेण 'अर्थ' पदोपादानं किमर्थम् ?
 अ) भोजनादावतिव्याप्तिवारणाय ब) हस्तप्रक्षालनादावतिव्याप्तिवारणाय
 क) स्वर्गादिप्रयोजनेऽतिव्याप्तिवारणाय ड) श्येनयागादावतिव्याप्तिवारणाय
- Option 4
 6 इति वैदिक्या समाख्या |
 अ) होतृचमसः ब) आध्वर्यव क) उपाकरणादि ड) यौगिक
- Option 1
 7फलस्वाम्यबोधको विधिः अधिकारविधिः |
 अ) अर्थजन्य ब) काम्यजन्य क) अपूर्व ड) कर्मजन्य
- Option 4
 8 ज्योतिष्टोमामध्येदिवशी अग्निषोमीय पशुयागाचे हवन केले.
 अ) सवनीय ब) औपवसथ्य क) अवभृथ ड) अमावस्या
- Option 2
 9 यागादिरेव धर्मः इति.....कथयति |
 अ) लौगाक्षिभास्करः ब) केशवमिश्रः क) ईश्वरकृष्णः ड) कपिलः
- Option 1
 10 स्वर्गाच्या प्राप्तीसाठी पुढीलपैकी.....हा यज्ञ केला जातो.
 अ) अश्वमेध ब) अग्निष्टोम क) ज्योतिष्टोम ड) सर्वमेध
- Option 3
 11 उभयोश्च युगपत्प्राप्तावितरव्यावृत्तिपरो विधिः.....|
 अ) अर्थवाद ब) श्रुति क) मन्त्र ड) परिसंख्या
- Option 4
 12 वेदाचा दुसरा भाग.....हा आहे.
 अ) मंत्र ब) विधि क) निषेध ड) अर्थवाद
- Option 1
 13 नखविदलन हा विधीया क्रियेचा भाग आहे.
 अ) दर्शपूर्णमास याग ब) अग्निहोत्र क) पशुयाग ड) वैतुष्य
- Option 4
 14 प्राशस्त्य- निन्दा-अन्यतरपरं वाक्यं|
 अ) निषेधः ब) अर्थवादः क) नामधेय ड) श्रुति
- Option 2
 15 तत्प्राप्तिरहितार्थबोधकोऽर्थवादो.....|
 अ) अनुवादः ब) गुणवादः क) भूतार्थवादः ड) अर्थवादः

Option 3
 Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

1 आर्थी भावना

Ans:

2 शाब्दी भावनेचे प्रकार

Ans:

3 विनियोगविधिबोधिताङ्गानि

Ans:

4 द्विविध अर्थवाद

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 प्रकरण ग्रन्थ म्हणजे काय? सोदाहरण स्पष्ट करा?

Ans:

2 निषेध मीमांसा थोडक्यात वर्णन करा?

Ans:

3 समाख्येचे निरूपण करा?

Ans:

4 निषेध मीमांसेतील बाधक संकल्पना समजावून सांगा?

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 अर्थसंग्रहातील प्रमाणांचे उत्तरोत्तर दौर्बल्य सविस्तर स्पष्ट करा .

Ans:

2 अर्थवाद संकल्पनेवर सविस्तर निबंध लिहा?

Ans:
